

125-річчю від дня народження - присвячується

ФОТОДОКУМЕНТАЛЬНА ВИСТАВКА В МУЗИЧНОМУ
КОЛЕДЖІ імені ВІКТОРА КОСЕНКА.

ЖИТОМИР В ЖИТТІ КОМПОЗИТОРА. 1918 - 1928 роки.

Автор ідеї - Анна Бродська, директорка музичного коледжу ім.Віктора Косенка.

Дослідження та наукова концепція - Людмила ЖУРАВСЬКА, старша наукова співробітниця Житомирського обласного краєзнавчого музею.

Художній проект і виконання -

Юрій Дубінін, заслужений художник України.

Використані матеріали з фондів: музичного коледжу ім. Віктора Косенка, ЖОКМ, музею-квартири Віктора Косенка в Києві, приватних колекцій, матеріали конференції до 100-річчя композитора та книги спогадів "В.С.Косенко у спогадах сучасників" (К.1967).

КОСЕНКО
Віктор Степанович
1896 - 1938

**Український композитор,
піаніст, педагог**

Віктор Косенко
студент Петроградської консерваторії.
1915 рік.

Віктор КОСЕНКО

Народився 24 листопада 1896 року в Санкт-Петербурзі в родині дворян Степана Семеновича та Леопольди Йосипівни Косенків.

Батько С.С.Косенко (1852-1910) військовий, на службі з 1872 року. Нагороджений орденами: Св.Станіслава і Св. Анни II і III ступенів. Звільнений у запас за станом здоров'я в чині генерал-майора в 1910 році. Мати Леопольда Йосипівна (в дівоцтві Дорошевич) (1856-1921) була добре освічена, гарно грала на піаніно. В сім'ї було четверо дітей: Олександр, Семен, Марія, Віктор.

У Варшаві, де жила сім'я, Віктор закінчив приватні музичні класи і кадетський корпус. В 1915 році вступив до Петроградської консерваторії. Після закінчення, в 1918 році Віктор переїхав до Житомира, де жила його родина.

Перший концерт музиканта відбувся у червні 1919 року.

У Житомирі Віктор Косенко одружився з Ангеліною Канеп (1889-1977) і прожив тут десять найщасливіших творчих років. З 1929 року композитор жив і творив у Києві.

Житомирське приватне комерційне училище. З 1911 року його директором став Микола Леонтійович Лятошинський. Тут діяли хор, струнний та духовий оркестр, був зал для виступів. У червні 1919 року, в залі училища, відбувся перший концерт Віктора Косенка.

В приміщенні Імператорського російського музичного товариства, в 1905 році відкрились музичні класи, які згодом були реформовані в музичне училище. З 1919 по 1923 рік тут викладав фортепіано Віктор Косенко. В його класі вчилась Зоя Гайдай.

Камерне тріо: В.Г. Скороход, В.С. Косенко, В.Ю. Коломойцев.
Перший концерт у цьому складі відбувся 2 жовтня 1923 року в залі 7-ої трудової школи. За шість років тріо зіграло біля 200 концертів.

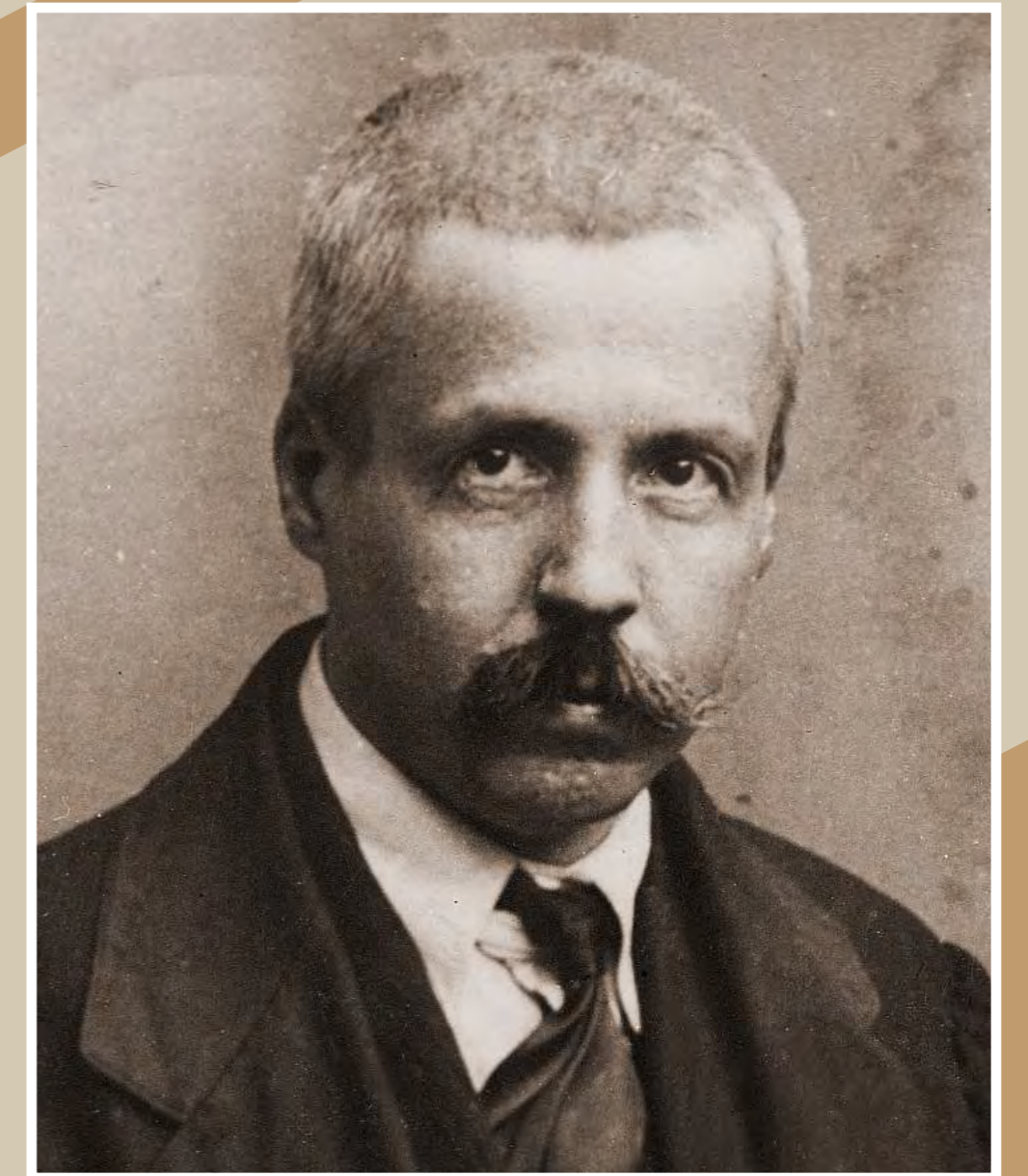
Олександр Канцеров
художник

Борис Лятошинський
композитор

Микола Хомичевський
музикознавець, поет

Іван Кочерга
драматург

Михайло Скорульський
композитор

Михайло Гайдай
хоровий диригент

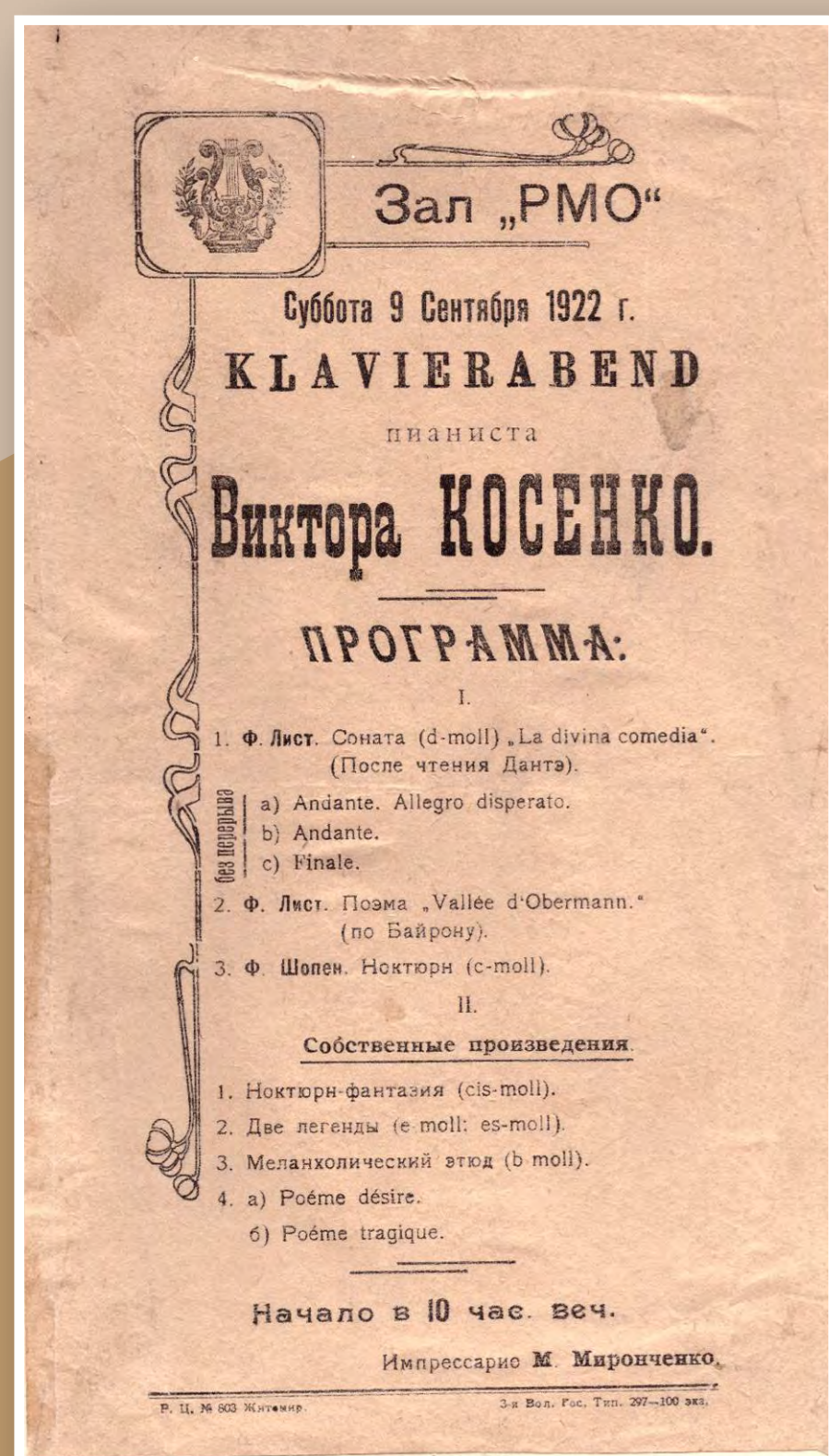
Зоя Гайдай
співачка

7-а трудова школа в Житомирі знаходилась по вул. Вільській, в будинку Дуриліна (неподалік 6-ї школи). В залі школи часто концертував Віктор Косенко.

Будинок взаємного кредиту. З 1900 року тут було відкрито музичні класи Олександра Ружицького, які закінчив Борис Лятошинський. У концертному залі будинку не раз виступав Віктор Косенко.

Перший Волинський губернський хор під керівництвом Михайла Гайдая - (в центрі з портретом Тараса Шевченка). В хорі співали: брати Косенки - Віктор, Олександр, Семен, Микола Хомичевський, Зоя Гайдай, Нара Ковальчук. 1919 рік.

Житомирський театр на Пушкінській.

Хор Київської 44-ої срілецької дивізії.
Другий ряд: четвертий праворуч Віктор Косенко.

Афіші концертів малював
художник Олександр Канцеров

"Житомир вписаний до культурного літопису дореволюційної Росії як одне з найбільших музичних міст провінції. Тут Віктор Косенко сформувався як композитор і піаніст. М'якою, теплою, ліричною людиною сприймали Віктора Степановича близькі, друзі, все житомирське оточення. В той же час, більшість творів цього періоду - цикли романсів, фортепіанні опуси, віолончельна соната - сповнені драматизму, часом справжнього трагізму і свідчать про психологічний неспокій, глибокий душевний надлом..."

З книги Кіри Шамаєвої
"Митці. Освіта. Час"
Житомир, 2005

*«На сцену вийшов середнього росту худорлявий юнак з натхненним обличчям з вишуканими манерами. М'яке туше, прониклива гра молодого піаніста захопили слухачів...
...Цей концерт справив на мене велике враження, і щоб віддячити піаністові, я передала через Олександра Степановича своє привітання, а також дві троянди.
А у лютому 1920 року, коли я стала дружиною Віктора Степановича, у день нашої реєстрації, він підніс мені невеликий пакуночок і промовив:
- Галюшенько, мені більш нічого тобі подарувати.
У пакуночку лежали засушені троянди - ті, що я надіслала йому після першого концерту...»*

*Ангеліна Канеп-Косенко.
З книги спогадів «В.С.Косенко у спогадах сучасників» Київ, 1967*

Будинок на Дмитрівській, 6, де жила сім'я Косенків.

Ірина і Раїса, доньки Ангеліни Канеп від першого шлюбу. Вони стали рідними для Віктора Степановича.

По вулиці Михайлівській, за будинком Трибеля у дворі, знаходився кінотеатр "РИМ" (Івана Франка), там в 1925-1927 роках піаністом-імпровізатором німого кіно працював Віктор Косенко.

Дім Усановича на Михайлівській в якому знаходився кінотеатр "Люкс". В наш час - музична школа ім. Бориса Лятошинського.

"Віктор Степанович близько двох років працював у кінотеатрі "Рим" (на Михайлівській вулиці), а майже навпроти був кінотеатр "Люкс". Коли йшов "Багдадський злодій", адміністрація "Люкса" також захотіла, щоб музичний супровід був відповідний, і звернулася до Віктора Степановича з проханням зарадити цьому. І ось, коли наближались певні кадри, піаніст з оркестрантами поспішали в кіно "Люкс", грали "Шехерезаду", потім знову бігли в кіно "Рим".
І так кілька разів - туди-сюди.

Зі спогадів Ангеліни Канеп - Косенко
Книга "В.С.Косенко у спогадах сучасників"
Київ, 1967 р.

На репетиції у Косенків житомирське тріо.
Сидять: В.Коломойцев, В.Скороход, В.Косенко.
Стоїть Ангеліна Косенко.

В Житомирі Віктор Косенко постійно виступав у різних концертах, виконуючи твори Шуберта, Шопена, Бетховена, Чайковського, Ліста, Гріга.

Він грав сольні програми, акомпанував співакам, інструменталістам.

Став ініціатором створення камерного тріо, симфонічного оркестру, хору. Написав музику до спектаклю Івана Кочерги "Фея гіркою мигдалю", яка йшла в театрі.

З А Л Р. М. О.

В воскресенье 5 ноября 1922 г.

КОНЦЕРТ
СКРИПАЧА
Ярослава СИМОН
при участии пианиста
ВИКТОРА КОСЕНКО
ПРОГРАММА:

Отделение I.

Карлович . . . Концерт для скрипки.
A-dur op. 8 (впервые в Житомире).
I Allegro moderato.
II Romanza.
III Finale Vivace assai.

Отделение II.

Ярослав Симон . . . Парафраз на c-moll этюд Паганини
(для скрипки solo).
Носиф Сук . . . Песнь любви.
Вильгельми . . . Парафраз на „Andante“ Иохима Раффа
(из op. 73).

Отделение III.

Косенко . . . Два этюда (исп. автор).
Брух . . . קוּדְרֵי קוּדְרֵי (Кол. Нидрей).
Дворжак . . . Романс f-moll op. 11.
Паганини . . . Di tanti palpiti.

Начало в 9 часов вечера.

Импресарио М. Миронченко.

Житомир, Р. II. № 1029 Тип. школы полигр. промш. 100

Программа

7² труд. школа.
19¹⁰ IV 27 г.

I отд.

По музыкальному воспитанию:

- 1) Ритмические упражнения (элемент. ритма)
- 2) Ритмические упражнения
- 3) Детский хор: „Сидят товарищи в полу!“
Фортелланье А. А.
4. а) Чайковский „Болезнь кукол“ } Секолова
б) Голуб. Менюэт } Шейка и
2. Бах J.C. Ария из колыбельн. } Папанинко
3. Майкапар: а) „Наша сказка“ } Павловская.
б) „В кузне“ } Павловская.
4. Вебер Moderato и Романс } Роушан и
из сонаты c-dur } Федорова
- 5) а) Бах прелюдия } Роушан
б) Копленд „Ароулка по деревне“ } Роушан
6. а) Шиндлер Казвие-штюке } Федорова.
б) Глиэр. Ноктюрн } Федорова.
7. Моцарт. Концерт d-moll - Кютик.

II отд.

1. Моцарт увертюра из op. } Лобинская
„Волшебная флейта“ и Трагедия
- 2) а) Бетховен. Andante из } Лобинская
концерта d-dur } Лобинская
б) Шуберт Тростетли es-dur
3. Бетховен. Скерцо из сонаты } Трагедия
es-dur

Брати Косенки.

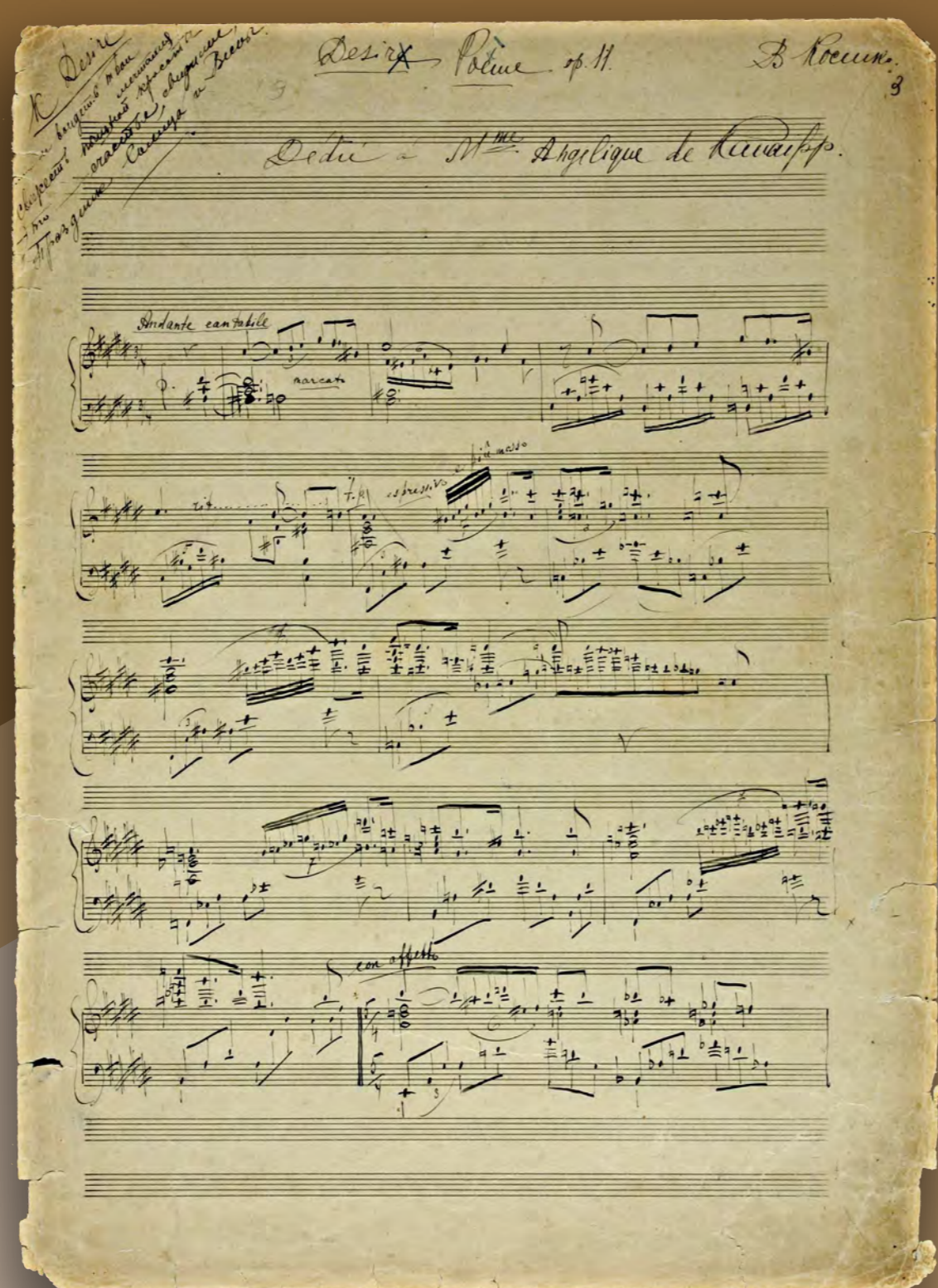
Стоять: Олександр ліворуч, Семен праворуч, сидить Віктор.
У центрі сестра Марія, за нею стоїть чоловік М.Г. Зубов
із сином, ліворуч сидить дружина Олександра.

В неспокійний історичний час вечори камерної музики перемістились в невеличкі зали, квартири і будинки житомирських родин Лятошинських, Скорульських, Семенових, Косенків ... На Дмитрівській, 6, збирались друзі: брати Косенки, Михайло Гайдай з донькою Зоєю, Іван Кочерга, Микола Хомичевський, бував Борис Лятошинський, коли приїздив з Києва до батьків. Найчастіше звучала музика у виконанні тріо: Косенко, Коломойцев, Скороход. Бували і заїжджі знаменитості: І.Чаров, М.Вольф-Израель, Д.Ойстрах, І.Паторжинський з М.Литвиненко-Вольгемут. Знамениті музичні вечори найчастіше відбувалися в четвер. А на вулиці, під вікнами, завжди збиралися любителі музики...

Житомир, Дмитрівська, 6.
Сидять: В. Коломойцев, О. Коломойцева, Р. Канеп.
Стоять: студентка О.Столярова,
художник П. Кравчук та А. Канеп.

Ангеліна Канеп-Косенко.

Рукопис поеми-легенди
з присвятою дружині.
Оригінал зберігається
в музеї композитора в Києві.

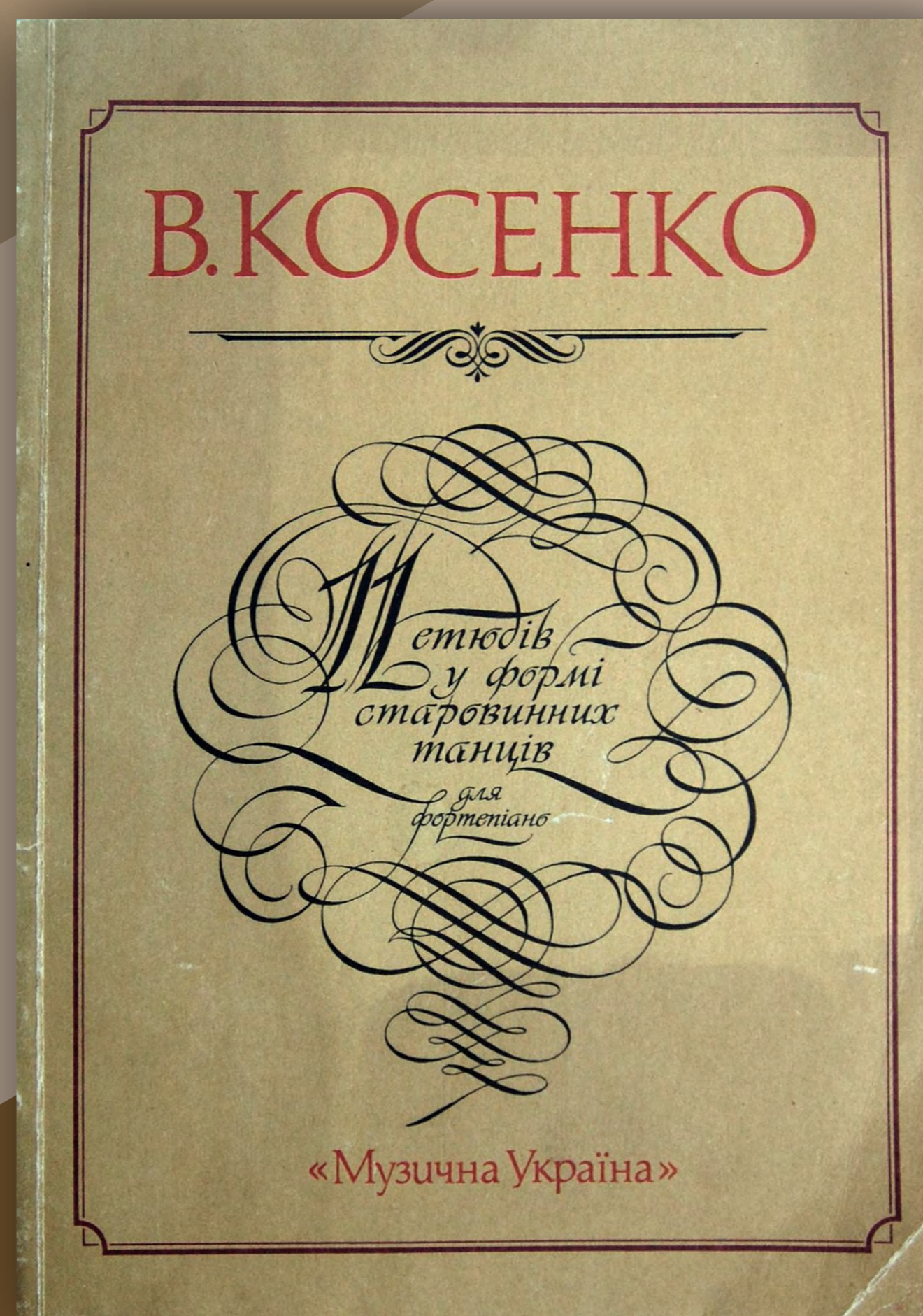
*Бути постійним жителем Києва - для мене річ неможлива...
Сумую я дуже і щоб я не робив - крадькома думка одна
- а як вдома у нас добре... і Ти, і як легко пишеться.
27 листопада 1929 року.*

Будинок Косенків в Житомирі на Дмитрівській, 6.

"Камерно-вокальні твори Житомирського періоду Віктора Косенка належать до кращих зразків вітчизняної музичної культури з глибокими національними ознаками", - писав композитор Юрій Іващенко. Лише в 1921-1922 роках він написав 11 фортепіанних етюдів, декілька поем, мазурки, сонату для фортепіано і цикл романсів на слова російських поетів. Більшість з них присвячена дружині Ангеліні Володимирівні Канеп-Косенко. А 11 етюдів у формі старовинних танців 1928-1929 років - вершина фортепіанного стилю композитора.

Творча спадщина композитора Віктора Косенка нараховує 140 музичних творів, 80 з них - написані в Житомирі. Сонати для скрипки і фортепіано, віолончелі і фортепіано, фортепіанні поеми і мініатюри, романси, "Класичне тріо" для скрипки, віолончелі і фортепіано, присвячене пам'яті О.О.Тугендхольда, увійшли до "золотого фонду" української класичної музики.

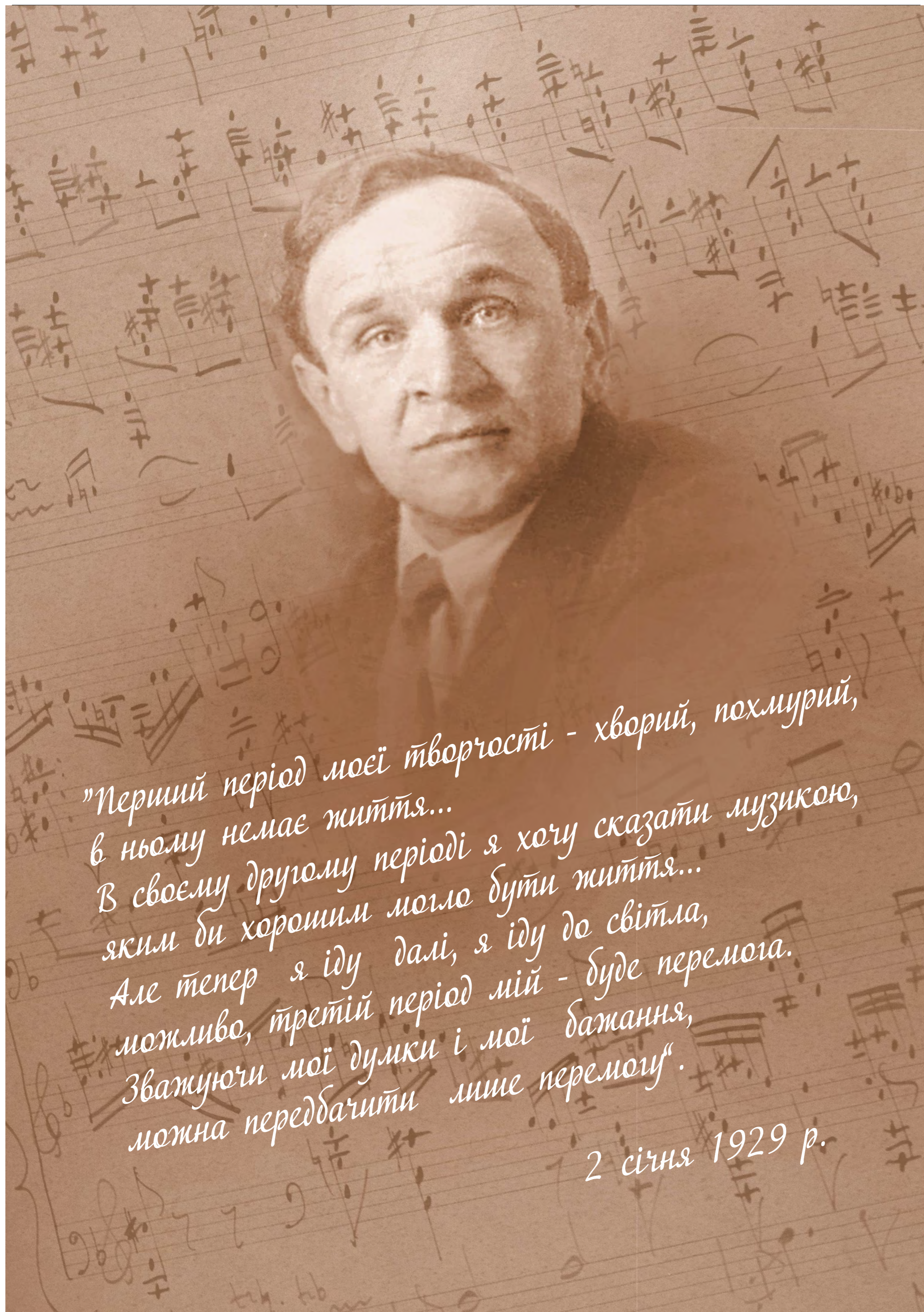

Сонату для віолончелі і фортепіано Віктор Косенко присвятив другові Василю Коломойцеву в день 25-річчя його музичної діяльності. Оригінал на 19 сторінках, з дарчим написом на першій сторінці, зберігається у фондах Житомирського обласного краєзнавчого музею. Датується 1923 роком.

**«ЙОГО ТВОРИ ВИРІЗНЯЮТЬСЯ НА
ЗАГАЛЬНОМУ ФОНІ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ
СВОЄЮ ЩИРІСТЮ, М'ЯКІСТЮ, СТИХІЙНІСТЮ,
ЛІРІЧНІСТЮ ТА ЯКОЮСЬ НЕВИМОВНОЮ
ЧАРІВНІСТЮ ХАРАКТЕРУ»**

Левко РЕВУЦЬКИЙ

"Перший період моєї творчості - хворий, похмурий,
в ньому немає життя...

В своєму другому періоді я хочу сказати музикою,
яким би хорошим могло бути життя...

Але тепер я іду далі, я іду до світла,
можливо, третій період мій - буде перемога.

Зважаючи мої думки і мої бажання,
можна передбачити лише перемогу".

2 січня 1929 р.